

**17/2008. (VI. 3.) KvVM rendelet**  
**a Szénás-hegycsoport Európa diplomás terület természetvédelmi kezelési tervéről**

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 85. § *b*) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a környezetvédelmi és vízügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 165/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § *b*) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

**1. §** (1) Az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal elnökének 9/1978. OKTH számú határozatával védetté nyilvánított, valamint a Budai Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 125/2007. (XII. 27.) KvVM rendelettel fenntartott védettségű Budai Tájvédelmi Körzet részét képező, az *1. mellékletben* felsorolt ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú, összesen 1748,82 ha kiterjedésű Szénás-hegycsoport Európa diplomás terület természetvédelmi kezelési tervét az *5. melléklet* szerint állapítom meg.

(2) A Szénás-hegycsoport Európa diplomás terület „A” kezelési övezetének ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számait és erdőtervi jeleit a *2. melléklet*, „B” kezelési övezetének ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számait és erdőtervi jeleit a *3. melléklet*, „C” kezelési övezetének ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számait a *4. melléklet* tartalmazza.

**2. §** Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

*1. melléklet a 17/2008. (VI. 3.) KvVM rendelethez*

***A Szénás-hegycsoport Európa diplomás terület ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai***

*Nagykovácsi*

040/3-37; 042/2; 042/4,5; 042/7-82; 043; 046a-d; 046 f-h; 046j-1; 047a,b; 048-052; 053/1; 054

*Piliscsaba*

034; 046a,b; 047; 048; 049; 050; 051; 052; 054; 057; 058a,b; 059; 060; 061a-d; 062; 063; 064; 065; 066; 067; 068; 069; 070; 072; 073; 074; 075; 076; 077; 078; 083; 084; 085/2,3

*Pilisszentiván*

025/2; 030/1,2; 031/1,2a,b; 032; 033; 058a,b; 059/2; 061a,b; 067; 068; 069/3,7a,b; 9a,b; 070; 071; 072/1,2; 073/1-3; 073/5-7; 073/9-24; 074a,b; 075; 076/1,2; 077; 085/2; 090; 091/1; 093a-d,f; 095/1; 0100/2a,b

*2. melléklet a 17/2008. (VI. 3.) KvVM rendelethez*

***A Szénás-hegycsoport Európa diplomás terület „A” kezelési övezetének ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai és erdőtervi jelei***

*Nagykovácsi*

046a-d; 046f; 046g-ből a Nagykovácsi 1G erdőrészletet érintő területrész, összesen 8 ha; 046h,j-l; 047a-ból a Nagykovácsi 7D, 7E, 7G, 7H, 7TI, 7TN, 8A, 8B, 8C, 8D, 8TI, 8TN, 10A, 10L erdőrészleteket érintő területrész, összesen 104,53 ha; 047b-ből a Nagykovácsi 7TI erdőrészlet, 2,9 ha; 048, 049-ből a Nagykovácsi 7D, 7E, 7H, 10A, 10L erdőrészleteket érintő területrész, összesen 0,4 ha; 050-052; 053/1; 054

### *Piliscsaba*

067; 068-ből Piliscsaba 27Ny erdőrészt, 0,02 ha; 069-ből a Piliscsaba 27Ny erdőrészt érintő rész, 0,01 ha; 070-ből Piliscsaba 23B, 23TN, 24C, 24D, 24TN, 25A, 25B, 25C, 25D, 25NY, 25TN1, 25TN2, 25TN3, 26B, 26C, 26D, 26E, 26NY1, 26NY2, 26TN, 27A, 27B, 27G, 27NY, 27TN erdőrészt, összesen 48,44 ha; 083-ból a Piliscsaba 25A erdőrészt érintő részterület, 1,66 ha

### *Pilisszentiván*

068-ből Pilisszentiván a 7ÚT, 8ÚT erdőrészt érintő részterület, összesen 0,67 ha; 069/7a-ból Pilisszentiván 7L, 7M, 7R, 7T, 7TI erdőrészt érintő részterület, összesen 11,61 ha; 070-ből Pilisszentiván 7A, 7B, 7C, 7D, 7F, 7G, 7H, 7I, 7J, 7K, 7N, 7O, 7P, 7Q, 7S, 7TN, 7TN2, 7TN3, 7TN4, 7TN5, 7TN6, 7TN7, 7TN8, 7TN9, 8A, 8B, 8C, 8D, 8E, 8F, 8G, 8J erdőrészt, összesen 86,49 ha

### 3. melléklet a 17/2008. (VI. 3.) KvVM rendelethez

## ***A Szénás-hegycsoport Európa diplomás terület „B” kezelési övezetének ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai és erdőtervi jelei***

### *Nagykovácsi*

046 g-ből Nagykovácsi 1D, 1H erdőrészt érintő területrész, összesen 3,41 ha; 047a-ból Nagykovácsi 11Ny erdőrészt érintő területrész, 0,34 ha; 047b-ből a Nagykovácsi 7Ny erdőrészt érintő területrészrész, 0,06 ha; 049-ből a Nagykovácsi 11B, 11TN erdőrészt érintő területrész, összesen 0,13 ha; 050-052; 053/1; 054

### *Piliscsaba*

064-ből Piliscsaba 31A, 31B, 31C, 32A, 32B, 32C, 32D, 32E, 32Ny, 33B, 33Ny1 erdőrészt érintő területrész, összesen 60,83 ha; 066-ből Piliscsaba 28A, 31B, 31C, 31D, 31Ny, 34A, 34C, 34Ny erdőrészt érintő területrész, összesen 31,35 ha; 068-ből a Piliscsaba 27C, 27F, 28A, 28Ny, 29A, 29B, 29C, 29D, 29Ny1, 30A, 30B, 30C, 30D, 31C, 35A, 35B, 35C, 35D erdőrészt érintő területrész, összesen 100,51 ha; 069-ből a Piliscsaba 27C, 27E, 27F, 29Ny, 30Ny, 35Ny erdőrészt érintő területrész, összesen 1,89 ha; 070-ből a Piliscsaba 21A, 21B, 21C, 21Ny, 22A, 22B, 22Ny, 23A, 23C, 24A, 24B, 27C, 27D, 27E, 27F, 27G, 27Ny, 27TN, 53G, 53H erdőrészt érintő területrész, összesen 90,83 ha; 083-ból a Piliscsaba 52C, 52D, 52E, 52F, 52G, 53A, 53C, 53D, 53E, 53F, 53G, 53H, 53Ny1, 53Ny2 erdőrészt érintő területrész, összesen 49,91 ha

### *Pilisszentiván*

025/2; 030/1,2; 031/1,2a,b; 032; 033; 058a,b; 059/2; 061a,b; 067; 069/3; 069/7a-ból Pilisszentiván 9A, 9B, 10A, 10B, 10C, 10D, 10E, 10H, 10I, 10K, 11C, 11D erdőrészt érintő területrész, összesen 19,18 ha; 069/7b; 070-ből Pilisszentiván 6C, 6D, 7E, 8H, 8I, 9A erdőrészt, összesen 15,99 ha; 072/1; 074a,b; 0100/2a,b

4. melléklet a 17/2008. (VI. 3.) KvVM rendelethez

***A Szénás-hegycsoport Európa diplomás terület „C” kezelési övezetének ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai***

*Nagykovácsi*

040/3-37; 042/2; 042/4,5; 042/7-82; 043

*Piliscsaba*

034; 046a,b; 047; 048; 049; 050; 051; 052; 054; 057; 058a,b; 059; 060; 061a-d; 062; 063; 072; 073; 074; 075; 076; 077; 078; 084; 085/2,3

*Pilisszentiván*

069/9a,b; 071; 072/1,2; 073/1-3; 073/5-7; 073/9-24; 074a,b; 075; 076/1,2; 077; 085/2; 090; 091/1; 093a-d,f; 095/1

5. melléklet a 17/2008. (VI. 3.) KvVM rendelethez

***A Szénás-hegycsoport Európa diplomás terület természetvédelmi kezelési terve***

**1. Gyakorlati természetvédelmi célkitűzések**

- Őrizze meg a területen élő védett és fokozottan védett növény- és állatfajok által reprezentált, európai szinten is egyedülálló életközösséget.
- Őrizze meg a világon egyedül itt előforduló pilisi len (*Linum dolomiticum*) egyedszámát, populációinak kiterjedését.
- Őrizze meg a területen található földtani és felszínalaktani értékeket.
- Őrizze meg a terület tájképi értékeit.
- Segítse elő a pannon gyertyános-tölgyesek (*Quercetum petraeae-cerris*), molyhos-tölgyesek (*Orno-Quercetum pubescenti-cerris*), bokorerdők (*Cotino-Quercetum pubescentis*, *Fago-Ornetum*), valamint dolomit gyepek (*Seseli leucospermo-Festucetum pallentis*, *Festuco-Brometum*, *Chrysopogono-Caricetum humilis*) védelmét, megőrzését, bennük a természetes dinamikai folyamatok érvényesülését.
- Segítse elő az idegenhonos fafajú erdőállományok átalakításával a termőhelynek megfelelő természetes, természetközeli társulások kialakulását.
- Segítse elő a természeti és kultúrtörténeti értékek és a természetvédelmi kezelés színvonalas bemutatását.
- Segítse elő a Kis-Szénás erdőrezervátum magterületén a természetes ökológiai folyamatok zavartalan érvényesülését, azok megfigyelését.

**2. Természetvédelmi stratégiák**

- A természeti értékek megőrzését szolgáló nagyvadgazdálkodás. Az idegenhonos vadfajok (dámszarvas, muflon) kiszorítása a területről. A nagytű növényevő vadfajok populációinak olyan szinten tartása, ami a dolomit gyepek megőrzésével összhangban van, és az erdők természetes felújulását lehetővé teszi.
- A vadgazdálkodási célú beavatkozások hatásainak folyamatos figyelemmel kísérése, és a tapasztalatok alapján a beavatkozások szükség szerinti megváltoztatása.

- Az Európa diplomás terület státusznak és az ehhez kapcsolódó ajánlásoknak, valamint a területet érintő LIFE pályázatban foglalt kötelezettségeknek megfelelő természetvédelmi kezelés feltételeinek biztosítása.
- Az idegenhonos fafajú erdőállományok átalakításával a termőhelynek megfelelő természetes, természetközeli társulások kialakítása.
- A feketefenyves állományok megbontásával az őshonos lombos fafajok betelepülésének elősegítése.
- Az akácok őshonos állománnyá történő átalakításának elősegítése.
- Az élőhely-rekonstrukciós munkák hatásainak folyamatos figyelemmel kísérése és szükség esetén a beavatkozások módosítása.
- A területre érkező látogatók és a környező települések lakossága számára megfelelő ismeretterjesztés nyújtása.
- A védett, nem erdő művelési ágú területek („C” kezelési övezet) tulajdonjogi helyzetének olyan módon történő rendezése és ezeken a területeken olyan gazdálkodás folytatása, ami a szomszédos fokozottan védett területek védelmét megfelelően biztosítja. E területek beerdősítésének elősegítése és lehetőség szerint a terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv (a továbbiakban: igazgatóság) vagyongazdálkodásába vétele.
- A pilisi len populációinak folyamatos nyomon követése, és ennek adatai alapján szükség esetén aktív természetvédelmi kezelési tevékenység végzése a faj megőrzése érdekében.
- A természetközeli élőhely-együttesekben az emberi beavatkozásból származó bolygatások minimálisra csökkentése.
- A behurcolt és agresszíven terjedő gyomnövények visszaszorítása aktív természetvédelmi kezeléssel.
- Az „A” kezelési övezet látogatottságának és a területen folyó kutatásoknak a szabályozása oly módon, hogy a legérzékenyebb élőhelyek védelme, zavartalansága biztosított legyen.
- A természetvédelmi célú különleges rendeltetésű vadászterület státus fenntartása a területen.

### **3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak**

#### ***3.1. Művelési ághoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak***

##### *3.1.1. Szántók és gyümölcsösök kezelése*

- A „C” kezelési övezetben található mezőgazdasági hasznosítású területeken csak zöld és sárga jelzésű növényvédő szerek használata engedélyezhető.

##### *3.1.2. Erdők kezelése*

- Az „A” kezelési övezetnek a Kis-Szénás erdőrezervátum magterületén kívül eső részén csak olyan erdészeti beavatkozás végezhető, amely az idegenhonos fafajú (akác és feketefenyő) állományok szerkezetátalakítása, a pilisi len védelme, megőrzése vagy veszélymentesítés érdekében történik. A Kis-Szénás erdőrezervátum magterületén a zavartalanság és a természetes erdődinamikai folyamatok érvényesülésének biztosítása érdekében mindenfajta erdészeti beavatkozás tilos.
- A „B” kezelési övezetben az őshonos fafajú erdőkben csak folyamatos borítást biztosító, természetes folyamatokra alapozott természetvédelmi célú erdőfenntartás végezhető.
- A „C” kezelési övezetben természetvédelmi célú erdőgazdálkodást kell végezni. Őshonos, termőhelynek megfelelő állományok véghasználatát során minden esetben hagyásfa-csoportokat kell megtartani.

- A területen el kell végezni a feketefenyő állományok fokozatos szerkezetátalakítását. A talajerózióval veszélyeztetett erdőrészekben a talajerózió elkerülése érdekében tarvágás nem történhet és 0,5 hektárnál nagyobb kiterjedésű fátlan területek nem alakíthatók ki. A kidöntött törzsek egy részéből eróziófogó gátakat kell készíteni és kíméletes közelítési módszereket (csúszda, fogatos közelítés) kell alkalmazni.

- Az akácállományokat át kell alakítani a termőhelynek megfelelő, őshonos fafajokból álló erdőkké, majd a termőhelynek megfelelő erdőtársulásokká az alábbi szempontok figyelembevételével:

a) az akácok hosszú távú átalakítása az akácokban megjelenő őshonos lombos fafajok folyamatos megsegítésével történjen;

b) az akác tarvágásokat az átalakítás sikere érdekében a nyárvégi időszakban kell elvégezni;

c) a tarvágott akácokat az átalakítás első lépéseként a termőhelynek megfelelő, őshonos, kemény- és lágylombos fafajokkal (hegyi juhar, korai juhar, magas kőris, virágos kőris, kislevelű hárs, nagylevelű hárs, gyertyán, szürke nyár) kell felújítani.

Az erdőgazdálkodásra vonatkozó további részletes előírásokat az érvényes körzeti erdőterv tartalmazza.

### **3.2. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak**

#### *3.2.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása*

- A kihelyezett hulladéktárolók használata kivételével a területen mindenfajta hulladék lerakása tilos. Biztosítani kell a hulladéktárolók folyamatos ürítését és az illegális hulladéklerakók felszámolását.

- A behurcolt és agresszíven terjedő gyomnövények közül az erdei fajok - elsősorban a kisvirágú nyúljuhózá ( *Impatiens parviflora* ) - visszaszorítása érdekében a teljes területen kerülni kell a termőréteg bolygatását, és törekedni kell második lombkoronaszint kialakítására.

- A behurcolt és agresszíven terjedő gyomnövények közül a nem erdei fajok - elsősorban a magas aranyvessző ( *Solidago gigantea* ), selyemkóró ( *Asclepias syriaca* ), parlagfű ( *Ambrosia artemisiifolia* ) - visszaszorítása érdekében állományaikat a fátlan területeken virágzás előtt le kell kaszálni, vagy lehetőség szerint termőhelyüket be kell erdősíteni.

- A dolomit gyepekből a feketefenyő újulatot folyamatosan el kell távolítani.

- Az „A” és „B” kezelési övezetben tűzgyújtás csak külön engedéllyel lehetséges.

#### *3.2.2. Fajok védelme*

- Amennyiben a pilisi lenre és a szürkés boglárkalepkére ( *Maculinea alcon* ) vonatkozó monitoring adatok alapján szükséges, cserjeirtást kell végezni annak érdekében, hogy a populáció kiterjedése és egyedszáma ne csökkenjen.

#### *3.2.3. Látogatás*

„A” kezelési övezet

- Gépjárművel csak az alábbi feladatokat végző személyek közlekedhetnek:

a) természetvédelmi őrzés,

b) jogszerűen folytatott erdészeti és vadászati tevékenységek,

c) erdészeti igazgatás vagy más, a területet érintő hatósági feladat ellátása,

d) veszély- vagy kárelhárítás,

e) hulladékgyűjtés.

- Sziklamászást folytatni, siklóernyőzni, kerékpárral, motorkerékpárral behajtani, lovagolni, tájékozódási futóversenyt rendezni tilos.

- A terület gyalogosan a jelzett turistautakon és tanösvényeken korlátozottan látogatható. A 30 főt meghaladó létszámú csoportok esetében a belépés csak külön engedéllyel történhet. A kijelölt utakról letérni csak szakvezetéssel vagy a természetvédelmi hatóság és a vagyongazdálkodó külön engedélyével szabad.

- Fényképezés vagy filmfelvétel készítése céljából belépni csak a természetvédelmi hatóság és a vagyongazdálkodó külön engedélyével és természetvédelmi őr felügyelete mellett szabad.

„B” kezelési övezet

- A gépjárművel való behajtásra vonatkozóan az „A” kezelési övezetnél leírtak érvényesek.

- Gyalogosan korlátozottan látogatható: 30 főt meghaladó létszámú csoportok esetében a belépés csak külön engedéllyel történhet.

- Kerékpárral behajtani csak a természetvédelmi hatóság és a vagyongazdálkodó külön engedélyével, az engedélyben meghatározott útvonalakon és időszakban szabad.

- Tájékozódási futóversenyt csak a piliscesabai lőtér térségében szabad rendezni. A versenyekhez be kell szerezni a természetvédelmi hatóság és a vagyongazdálkodó engedélyét.

- Lóval csak a kijelölt lovagloutakon és csak az közlekedhet, aki rendelkezik a természetvédelmi hatóság és a vagyongazdálkodó által kiadott egyedi jelzéssel.

- Sziklamászást folytatni, siklóernyőzni, motorkerékpárral behajtani tilos.

- Filmfelvétel készítése céljából belépni csak a természetvédelmi hatóság és a vagyongazdálkodó külön engedélyével szabad.

„C” kezelési övezet

- A gyalogosközlekedésre, kerékpárral, lóval való közlekedésre, filmfelvétel készítésére, sziklamászásra, siklóernyőzésre és motorkerékpárral történő behajtásra vonatkozóan - a természetvédelmi hatósággal és a vagyongazdálkodóval egyeztetett módon kialakításra kerülő kerékpárutakon történő kerékpáros közlekedés tekintetében a következő mondatban meghatározott kivétellel - a „B” kezelési övezetnél leírtak érvényesek. A természetvédelmi hatósággal és a vagyongazdálkodóval egyeztetett módon kialakításra kerülő kerékpárutak kerékpárral szabadon látogathatóak.

- Gépjárművel az „A” kezelési övezetnél megjelölt feladatokat végző személyek, továbbá a természetvédelmi hatóság és a vagyongazdálkodó behajtási engedélyével rendelkező ingatlantulajdonosok hajthatnak be. Pilisszentivánon a sportpálya parkolója gépjárművel szabadon megközelíthető, a szalonnasütő hely a természetvédelmi hatóság és a vagyongazdálkodó engedélyével közelíthető meg.

- Tájékozódási futóversenyt csak a természetvédelmi hatóság és a vagyongazdálkodó engedélyével szabad rendezni.

#### 3.2.4. Oktatás, bemutatás

- A fokozottan védett természeti területen az igazgatóság alkalmazásában álló szakképzett környezeti nevelő működteti a Nagy-Szénás Tanösvényt és a Jági Tanösvényt, továbbá szakvezetéssel túrákat és - önkéntes csoportok számára - természetvédelmi kezelési munkákat szervez.

- A területre vezető kijelölt turistautak mentén információs táblákat kell elhelyezni.

- A terület természeti értékeiről, a természetvédelmi kezelési munkákról, illetve a LIFE programról önálló weboldalon, kiadványokban és a helyi sajtóban megjelenő publikációkban kell tájékoztatást adni. A tájékoztató anyagokban be kell mutatni az erdészeti vagyongazdálkodó munkáját, szerepét is.

### 3.2.5. Kutatás, vizsgálatok

- A fokozottan védett természeti területen az alábbi hosszú távú, monitoring-jellegű kutatásokat kell folytatni a természetvédelmi kezelési munkák hatásainak vizsgálata érdekében:

a) a növénytakaró regenerációjának nyomon követése a kivágott, illetve megbontott feketefenyvesek helyén,

b) pilisi len (*Linum dolomiticum*) fajmonitoring,

c) vadkár-monitoring vadkizárásos mintaterületek botanikai vizsgálatával,

d) a nagyvadsűrűség monitorozása.

- A pilisi lenre vonatkozó kutatásokat csak természetvédelmi őr felügyelete mellett lehet végezni.

- Amennyiben a kutatást nem az igazgatóság végzi, annak eredményeiről évente kutatási jelentést kell leadni az igazgatóság részére.

### 3.2.6. Terület- és földhasználat

- A területen tilos minden olyan új létesítmény építése, fejlesztése, felállítása, amely nem közvetlenül természetvédelmi célokat szolgál.

### 3.2.7. Vadgazdálkodás

- A vadlétszámapasztás karámrendszerű nagyvadbefogók és mobil vaddisznóbefogók kihelyezésével, illetve kilövésrel történik. A muflon, dámszarvas, gímszarvas, őz, vaddisznó vadfajokon kívül minden más vadfaj vadászata csak természetvédelmi célból történhet. Az éves vadgazdálkodási tervek jóváhagyása során a felsoroltakon kívüli vadfajok vadászatához a természetvédelmi (szak)hatóság csak természetvédelmi indokból adhatja meg a hozzájárulását.

- A vadállományt a körzeti vadgazdálkodási tervben meghatározott, az élőhelyeket, illetve a szerkezetátalakítások sikerességét nem veszélyeztető szinten kell tartani a területen.

### 3.2.8. Táj- és kultúrtörténeti értékek

- Nagykovácsiban a Turista Emlékfalnál az emléktáblát ki kell cserélni a volt turistaház történetét bemutató emléktáblára.

- Nagykovácsiban a Bányász-emléket karban kell tartani.

- Piliscsabán a Kőrös-völgyben az Erzsébet-kutat fel kell újítani. Itt turista-pihenőhely alakítható ki.

- Gondoskodni kell a pilisszentiváni Bükkös- és Hársas-források karbantartásáról.

### 3.2.9. Természetvédelmi infrastruktúra

- Az igazgatóságnak biztosítania kell a terület megfelelő szintű őrzését és bemutatását.

- Az igazgatóságnak biztosítania kell a terület közelében - erdőterületen kívül - iroda működtetését a természetvédelmi kezelés szervezése, irányítása és a látogatók tájékoztatása érdekében.

- Az igazgatóságnak biztosítania kell a területen található két tanösvény berendezéseinek folyamatosan karbantartását, működtetését.

- Az igazgatóságnak biztosítania kell a vagyonkezelésében lévő természetvédelmi célú kerítéseknek, parkberendezéseknek, sorompóknak, hatósági és információs tábláknak, továbbá a vadkizárásos mintaterületek állapotának a folyamatos ellenőrzését, karbantartását.

- Ahol a kijelölt turistautak vagy a tanösvények vadkárrelhárító kerítést kereszteznek, valamint a pilisszentiváni gémeskútnál idősök által is átjárható bejutási lehetőséget kell biztosítani.